

Antikvarisk medverkan vid restaurering

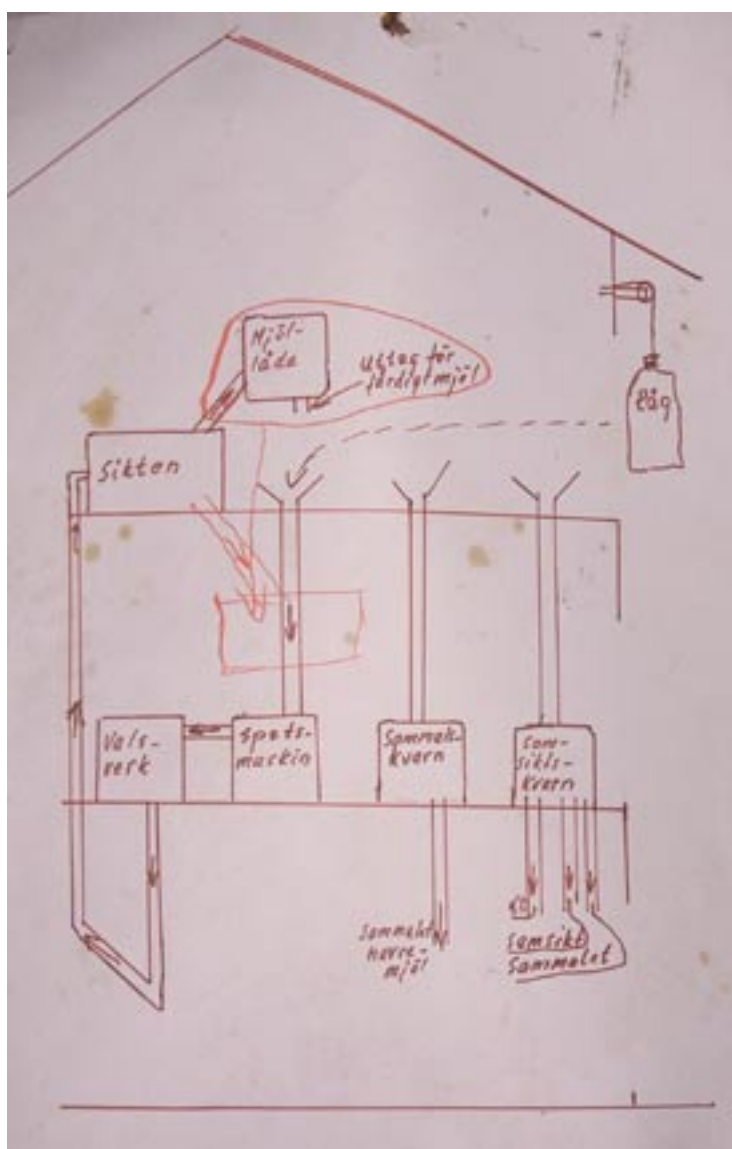
VARETORPS KVARN

Etapp III

Varetorp 1:8

Söraby socken

Växjö kommun

Antikvarisk medverkan vid restaurering

VARETORPS KVARN

Etapp III

Varetorp 1:8

Söraby socken

Växjö kommun

Helena Åkerberg

SMÅLANDS MUSEUM

RAPPORT 2006:46

© 2006 Smålands museum

Allmänt kartmaterial: Copyright Lantmäteriverket. Medgivande 507-98-29

Produktion och distribution:

Smålands museum, Box 102, 351 04 Växjö

Växjö 2006

ISSN 1403-2902

INNEHÅLL

INLEDNING	5
Varetorps kvarn	
Bidrag från Länsstyrelsen	
FÖRSTA BYGGMÖTE	7
Checklista över planerade arbeten samt tillväga- gångssätt vid restaurering	
Elinstallation	
Transmissionen	
Behandling	
Turbinrummet	
Allmänt	
ARBETETS UTFÖRANDE	13
Elarbeten	
Transmissionen	
Turbinrummet	
Antikvariska del- och slutbesiktningar	
TEKNISKA OCH ADMINISTRATIVA UPPGIFTER	20
BILAGOR	
Bilaga 1: Länsstyrelsens slutbesiktningsprotokoll	
Bilaga 2: Stig Thims rapport från slutbesiktningen	
Bilaga 3: Stig Thims protokoll från Etapp 1A	
”Fortsatt renovering av Varetorpa kvarn	
2004-05”	

INLEDNING

Varetorps kvarn

Varetorps kvarn ligger vid Mörrumsån innan den rinner ut i Övrasjön. Intill kvarnen finns en gammal stenvalvsbro och en kvarndamm samt numera ett 30 m brett skibord.

Kvarnbyggnaden är en stor stenbyggnad med måtten 18x11 meter i två och en halv våning. Ryttmästare J L Aschan lät uppföra kvarnen vid slutet av 1850-talet och den drevs då med ett stort vattenhjul. Omkring 1930 ersattes vattenhjulet av elektrisk drift och kvarnen drevs på detta vis fram till 1960. Efter det stod den övergiven i många år.

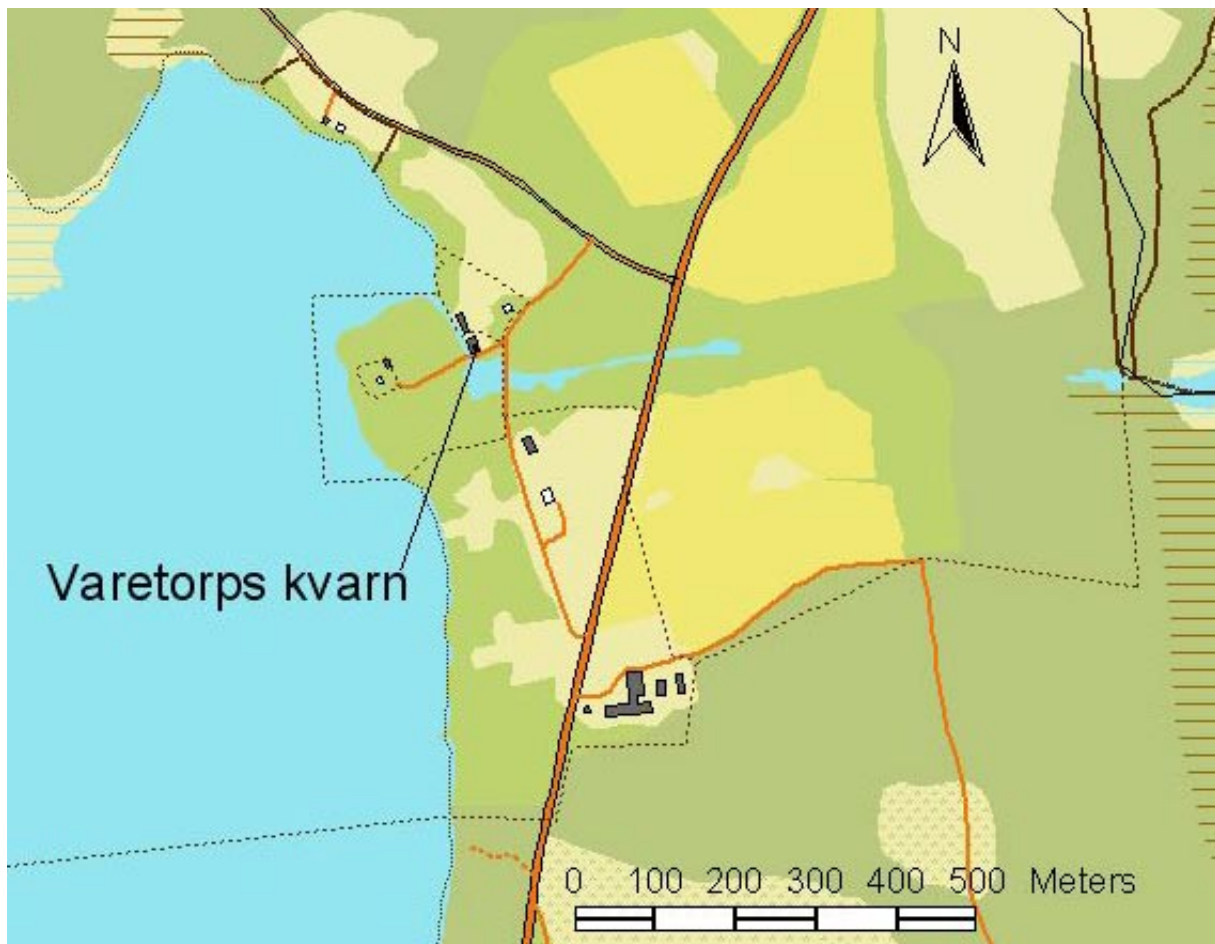

En dokumentation och projektering gjordes 1997 som ett examensarbete av några elever vid dåvarande Högskolan i Växjö, Institutionen för teknik och naturvetenskap, i samarbete med Jan Forsberg vid tekniska nämnden i Växjö kommun. 1998 påbörjades en restaurering av kvarnen. Bl a har taket lagts om, fönstren har renoverats, vattenrännan har gjorts i ordning och ett nytt kvarnhjul har tillverkats.

Varetorps kvarn 2004.

Varetorps placering i Kronobergs län.

Varetorps kvarns läge i terrängen.

Bidrag från Länsstyrelsen

Den 24 juni 2004 fattade Länsstyrelsen i Kronobergs län beslut om att bevilja bidrag för kulturhistoriska överkostnader till renovering av transmission och elektrifiering av kvarnen. Syftet var att koppla samman hjulaxeln med transmissionerna inne i kvarnen samt att återinstallera elektricitet till belysning etc i den stil som fanns på 1920-talet.

Projektet avsågs att delvis utföras som ett samarbetsprojekt mellan tekniska nämnden och Länsarbetsnämnden genom Resurshuset vid Växjö kommun, varvid även arbetsmarknadsinsatser kunde komma projektet tillgodo.

Motiveringen för bidraget var att Länsstyrelsen såg det som angeläget att arbetena skulle utföras då byggnaden har ett stort kulturhistoriskt värde. Efter de renoveringar som tidigare utförts har byggnaden kunnat öppnas för besökare. Det som nu saknades var att levandegöra miljön. Genom de arbeten som planerades skulle man komma en bit på väg mot att kunna visa en fungerande kvarnmiljö för besökare.

Enligt beslutet skulle arbetena utföras på ett hantverksmässigt sätt med traditionella material och metoder och i samråd med Smålands museum. Vid ett första byggmöte anmodades Smålands museum att upprätta en checklista över de arbeten som planerades samt de tillvägagångssätt man kom överens om tillsammans med ägaren och tilltänkta hantverkare. En byggnadsantikvarisk kontrollant från Smålands museum skulle även följa arbetet.

FÖRSTA BYGGMÖTE

Den 28 juli 2004 hölls ett första byggmöte på platsen, där det planerades vilka arbeten som skulle göras, vilka material som skulle användas samt hur arbetena avsågs att utföras. Närvarande var: Stig Thim, tillsyningsman, Jan Forsberg, sakkunnig och Helena Åkerberg, antikvarie Smålands museum.

Checklista över planerade arbeten samt tillvägagångssätt vid restaurering

Elinstallation

- Elinstallationer genomförs så att det blir ungefär likadant som det var på 1930-talet. I stort sett handlar det om belysning men även en del eluttag monteras.
- På bottenvåningen i kvarnen kan nya elkablar dras i skarven mellan den putsade muren och träbjälkarna.
- På andra och tredje våningarna finns rör med gamla eldragningar. Dessa gamla eldragningar var inte jordade och innehöll två elkablar. Nu måste jordad el dras. Om det får plats med tre kablar i de gamla rören återanvänds dessa. Om detta inte går får en ny diskussion tas upp.

De nya ledningarna bör kunna dras genom de gamla rören.

Dessa dosor bör gå att återanvända.

- Gamla eldosor används i så stor utsträckning det går. Ur antikvarisk synpunkt är det positivt om gamla strömbrytare och eluttag går att återanvända. Om detta inte går ur säkerhetssynpunkt träffas elektriker och antikvarisk kontrollant för att gemensamt besluta hur de nya ska se ut. Moderna vita strömbrytare och eluttag av standardmodell bör inte användas.
- I kvarnkammaren (rum 201) finns gamla ledningar som inte längre används. Dessa får sitta kvar.
- I mjölnarbostaden placeras en takarmatur i varje rum. Mörka elkablar bör användas i taken.

*Ovan och till höger:
Om dessa eluttag och
strömbrytare måste bytas ut
bör liknande modeller
införskaffas.*

*Ovan: Dessa gamla eldragningar
i kvarnkammaren används inte längre.
De bör ändå kunna bevaras.*

*Ovan: Här har det tidigare suttit ett
elmanöverskåp.*

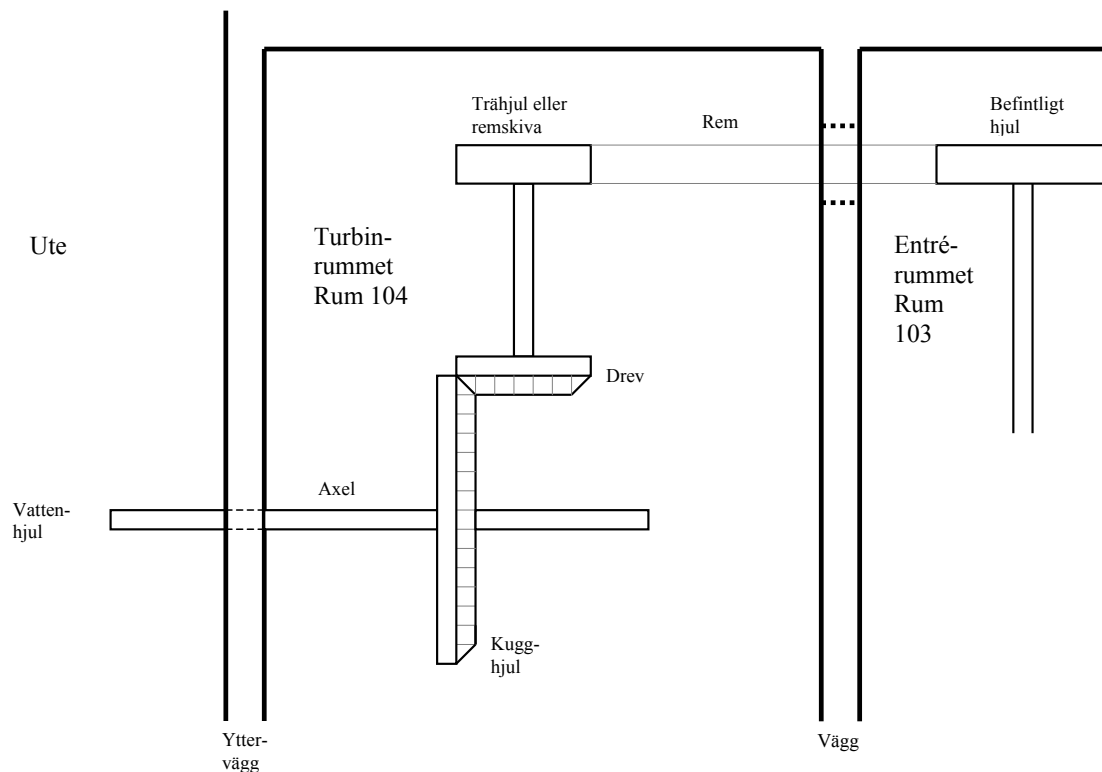
Transmissionen

- Transmissionerna ska göras i ordning så att de fungerar på alla tre våningarna.
- En axel går genom ytterväggen in i turbinrummet (eller generatorrummet, rum 104 på ritningarna). Denna axel ska förbindas med vattenhjulet utanför.

Från vattenhjulet går en axel in i turbinrummet.

- Ett stort kugghjul anskaffas som ska monteras på axeln. Ett drev ansluts till detta med ett trähjul eller en remskiva som driver en rem till det befintliga hjulet som finns på transmissionen i entrérummet (rum 103).

Skiss över transmission med kugghjul.

*Stig Thim visar hur stort
det nya kugghjulet ska vara.*

*Där Stig står ska en rem förbinda
transmissionen i entrérummet.*

*Här är det befintliga
hjulet i entrérummet
och transmissionen på
bottenvåningen.*

*Bilden visar ett par kugghjul på
transmissionen i bottenvåningen.
Det stora kugghjulet och drevet
i turbinrummet kommer att se ut
på liknande sätt.*

- Remmar görs i ordning och kompletteras vid behov så att man kan få igång hela transmissionssystemet på alla tre våningarna.

Jan Forsberg studerar en rem.

Här ser vi transmissionen på andra våningen.

Här visar Stig hur en rem ska förbinda transmissionen på andra våningen med transmissionen från våningen under.

Behandling

- Järndetaljer avrostas och konserveras på sätt som preciseras vid senare tillfälle.

Turbinrummet

- Ett trägolv läggs in i turbinrummet (rum 104).

Allmänt

- Virke av god kvalitet ska användas. Tryckimpregnerat virke får ej användas.
- Så lite som möjligt av befintligt material ska bytas ut.
- Där utbyte av material måste ske ska arbetet utföras på samma sätt som tidigare och ytan ska behandlas på samma sätt. Moderna material bör undvikas.

Järndetaljer ska avrostas och konserveras.

ARBETETS UTFÖRANDE

Elarbeten

Ur kulturhistorisk synpunkt är de gamla eldragningarna och de gamla eldosorna intressanta att bevara. Ur säkerhetssynpunkt är detta dock för det mesta inte möjligt. Eljo Renova är en serie eldosor som har sin utgångspunkt i äldre eldetaljer men de är inga exakta kopior. Johnny Andersson på Axel Zandlers kommenterade att dessa strömbrytare och uttag endast uppfyller IP 20 men han bedömde detta vara tillräckligt i dessa lokaler, varför dessa valdes där de gamla behövde bytas ut.

Nytt eluttag på tredje våningen.

Strömbrytaren i kvarnkammaren var i gott skick och kunde bevaras.

Den 26 augusti 2004 träffades Magnus Holmberg från Axel Zandler och antikvarie Helena Åkerberg på platsen och kom fram till följande:

- I bottenvåningen avsågs kablar monteras utan rör. Det skulle komma att bli två eller eventuellt tre parallella kablar.
- På andra och tredje våningen avsågs de gamla rören återanvändas så långt som möjligt. I övrigt skulle svarta SP-rör användas, liknande de som fanns sedan tidigare.
- Strömbrytaren i kvarnkammaren var i gott skick och skulle bevaras. I rummet bredvid hade strömbrytaren kopplats ur, den var inte funktionsduglig.
- Tidigare hade det troligen funnits en luftledning och en central i kvarnkammaren.

Strömbrytaren i rummet bredvid kvarnkammaren var inte funktionsduglig.

- I bottenvåningen syntes spår efter gammal elkabel och en spik fanns kvar som en lampa har hängt i.
- En strömbrytare planerades att monteras i turbinrummet.
- Nya armaturer avsågs att monteras i taken på samma ställen som de har suttit tidigare. Spikar fanns kvar där de gamla armaturerna suttit. De nya lamporna var i samma stil som de gamla men med svart lackad plåt.
- Skymningsrelä och strömbrytare planerades att monteras på 3:e våningen till en utomhus-armatur på en husknut som lyser upp vattenhjulet.
- Utomhus planerades en stor och tre små armaturer att monteras. Alla fyra avsågs att regleras via skymningsrelä.

Målet var att alla eldragningar inne i kvarnen skulle bli så autentiska som möjligt. Allt skulle komma att kopplas via en strömbrytare inne i mjölnarbostaden

Ny belysning i turbinrummet.

*Nya armaturer placerades på samma ställen som tidigare.
Spikar fanns kvar där de gamla armaturerna suttit.
De nya lamporna var i samma stil som de gamla men med svart lackad plåt.*

Nya eldragningar i bottenvåningen.

Transmissionen

- Axeln som går ut genom ytterväggen från turbinrummet förbands med vattenhjulet..

Höger: Axeln som går ut genom väggen från turbinrummet.

Vänster: Axeln har förbundits ihop med vattenhjulet.

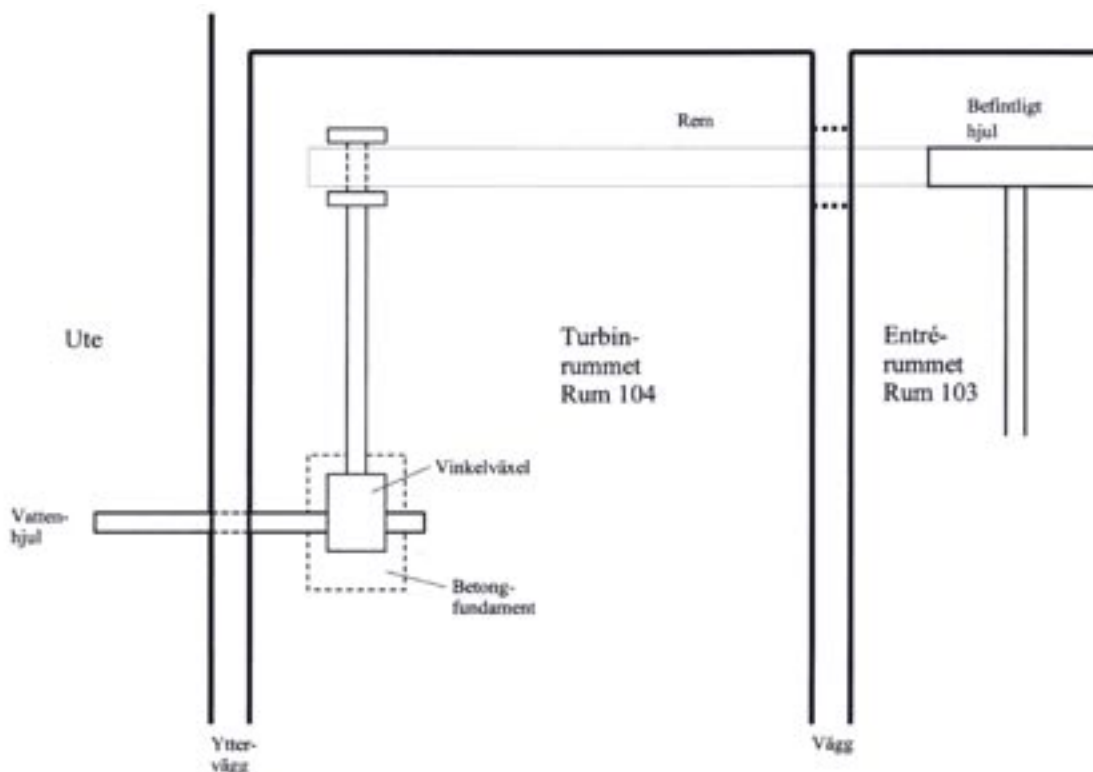
Under hösten 2004 diskuterades att en sammanbyggd vinkelväxel av tillräckliga dimensioner kunde bli en bra lösning. Detta skulle i så fall kombineras med remdrift direkt från hjulaxeln. Därmed skulle vi också få en säkerhet mot eventuell överbelastning. Checklistans planering ändrades således på denna punkt.

Stig Thim hade ett möte med Jan Thell, Transmissionsteknik i Taberg, den 5 september 2005, varvid en vinkelväxel beställdes av typen Flender T3 SH. Växeln var begagnad men renoverad och ombyggd till utväxling 1:50. Den var 890 mm lång och 300 mm bred. Den avsågs att läggas så nära väggen som möjligt, diskret undanskuffad. Vinkelaxeln var av 1940-50-talstyp.

Den 12 september 2005 levererades den lösa axeln till Bertilssons mekaniska i Ekna för senare bearbetning.

Vinkelväxeln.

Skiss över transmission med vinkelväxel i stället för kugghjul.

Stig Thims noteringar från mötet med Jan Thell, Transmissionsservice, Taberg:

- Kilspår bör vi kunna åstadkomma på plats i vattenhjulets axel för att där säkra en skål-koppling alt skivkoppling.
- Jan Thell tillhandahåller ritning på stålfundament till växeln.
- Jan Thell anskaffar två remskivor D= 488 resp. 800 mm resp. samt rem med bredd = 125 mm. Klämkoppling till existerande axel #1 är förutsatt då kilspår saknas.
- Stig Thim gör avvägningar av aktuella nivåer.
- Vi förutsätter att vattenhjulet kan utveckla 14 kNm vid 10 r/m.
- Jan Thell anskaffar mellanaxel och beräknar egensvängning etc för att bedöma behov av mellanlager. Lagerfundament ordnas efter ritning från Jan Thell.
- Jan Thell lämnar relevant dokumentation efter aktuell leverans.

Vinkelaxeln är på plats.

- Transmissionsteknik i Taberg kunde även leverera övriga detaljer till en komplett "lina" till befintlig hjulaxel från #1 transmissionsaxeln.
- I september 2005 göts ett betongfundament till växeln. Detta skulle komma att sticka upp ovanför trägolvet och planerades att byggas in i en gles träram.

En rem ska monteras som leder från transmissionsaxeln i turbinrummet...

... till den befintliga axeln i entrérummet.

- Skydd måste monteras framför rörliga transmissionsdelar. Dessa skulle möjliggöra insyn och därför valdes metallnät.

Stig Thim visar upp ett förslag till nät som kan monteras som skydd framför de rörliga transmissionsdelarna.

Turbinrummet

- Hösten 2004 göts ett betonggolv i turbinrummet medan trägolvet lades in först i september 2005. Golvbrädorna lades tvärs kvarnen med öppning för den befintliga nergången.

Ett betonggolv har gjutits i turbinrummet.

- Trappräckena bevarades på ursprunglig plats medan de tvärgående staketen flyttades för att bli mer ändamålsenliga i anslutning till trappan.

*Ett trägolv har lagts över den nersänkta delen i turbinrummet.
Trapporna och deras räcken bevarades medan räckena längs den tidigare kanten flyttades.*

Antikvariska del- och slutbesiktningar

Den 6 oktober 2004 utförde Jenny Svensgård från Länsstyrelsen en antikvarisk delbesiktning av elektrifieringsarbetena och belysningsarmaturerna. Inga avvikelser hade gjorts från checklistan och arbetena godkändes.

Den 25 november 2005 utförde länsantikvarie Margit Forsström en antikvarisk slutbesiktning av de utförda arbetena, som godkändes. Båda axlarna och säckhissen fungerade nu.

TEKNISKA OCH ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Populärnamn: Varetorps kvarn

Åtgärd: elektricitet och transmissioner

Åtgärdsperiod: sommaren 2004 till hösten 2005

Länsstyrelsens diarienummer: 434-9004-03

Smålands museums diarienummer: 150-2004-00457

Typ av ärende: Antikvarisk kontroll

Uppdragsgivare: Länsstyrelsen i Kronobergs län

Fastighet: Varetorp 1:8

Socken: Söraby

Kommun: Växjö

x-koordinat: 1 446 780

y-koordinat: 6 327 710

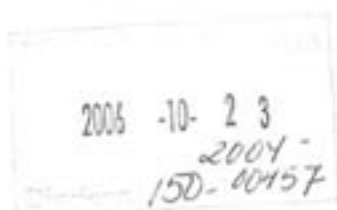
Byggnadsår: 1850-talet

Ägare: Växjö kommun, projektledare Stig Thim

Konsulter: Jan Forsberg och Roland Albinsson

Elinstallatör: Axel Zandler AB

Leverantör av vinkelväxel: Transmissionservice i Taberg, Jan Thell

Renoveringsarbeten på Vartops kvarn - protokoll från byggmöte/slutbesiktning

Den 25 november 2005 hölls slutbesiktning på Vartops kvarn avseende utförda renoveringsarbeten.

Närvarande var Jan Forsberg, konsult, Stig Thim, ombud för byggherren Växjö kommun samt Margit Forsström, Länsstyrelsen.

Det konstaterades att det nu var snurr på båda axlarna och att säckhissen fungerade. Undertecknad fick förtroendet att genom knapptryckning starta vattenhjulet samt att pröva på hissanordningen för säckupptagande till översta våningen.

Golvet i maskinrummet i bottenvåningen var lagt. Räcket hade flyttats för att bli mer ändamålsenligt i anslutning till trappan och ett metallnät var uppsatt som skydd framför rörliga delar i bottenvåningen.

Bättre skydd vid de remdrifter och andra hissanordningar som finns skall ordnas. Likaså åtog sig Stig Thim att se till att det finns låsanordning till skullbordsluckan.

Resurshuset har bidragit med gjutning, golvläggning m.m., vilket med tacksamhet mottagits.

Länsstyrelsen meddelade att formellt beslut om tilläggsansökan kommer att tas och att utbetalning görs så snart rekvisition inkommer.

Stig Thim står för omfattande fotodokumentation m.m. som kommer att tillställas Länsstyrelsen och

Smålands museum. Länsstyrelsen har granskat och godkänt materialet vid förhandsvisning.

Frågan om uppsättning av skyltar diskuterades och Länsstyrelsen åtog sig att hjälpa till med och bekosta skyltframställning förutsatt att textmaterial lämnas av Stig Thim.

Uppdrogs åt Stig Thim att ställa samman behovet av framtida vård och underhåll i ett dokument som underställs Växjö kommun så att Vidingehem kan planera och budgetera för den framtida vården.

Av Stig Thims protokoll den 25 november 2005 framgår vilka punkter som är särskilt angelägna för kommunen att tänka på när det gäller framtida underhåll.

Margit ForsströmBilaga

Kopia av Thims rapport 05-11-25

Kopia till

Smålands museum, att Helena Åkerberg, Box 102,
351 04 VÄXJÖ + bil

Växjö kommun, tekniska förvaltningen, att Kjell
Gustafsson, Box 1222, 351 12 VÄXJÖ + bilaga

Stig Thim, tillsyningsman, Kvarnstugan Varetorp, 360
40 ROTTNE

Varetorps kvarn, fortsatt renovering

THIMs

Länsstyrelsens ärende: 434-9004-03

2005-09-07

Rapport från Slutbesiktning etapp 1A

Till: Margit Forsström, Ls, Helena Åkerberg Sm. Museum, Kjell Gustafson, V-ö kommun, Jan Forsberg, konsult, Roland Albinsson, konsult, Henrik Swan, Vidingehem, Ulf Fransén, SHB.

Tid: måndag 2005-11-25, kl 0939-1145

Delt. Margit Forsström, Jan Forsberg, Stig Thim

Plats: Kvarnen i Varetorp

Ärende: Slutbesiktning av utförda arbeten enligt beskrivning i reviderad bidragsansökan av 040506 med reviderad ansökan av 050510.

- Beslöts:
1. MF godkände den ändrade placering av stålräcket och även de nätförsedda ramar, som uppsatts som skydd framför de rörliga delarna på bv.
 2. Vattenhjulet startades av Margit Forsström, som kunde konstatera att allt fungerade enligt förväntning. Även säckhissen provades med godkänt resultat. Därmed var projektet klart för slutredovisning av etapp 1A.
 3. Återstående arbeten att utföras snarast:
 - a) höjning av remskydd
 - b) veven till skullbordsluckan skall kunna låsas.
 - c) dokumentation skall sammanställas och föreläggas Ls och SM.
 - d) anskaffning och uppsättning av skyltar vid kvarnen och vid infart från Stenkullavägen. Härvidlag kan Lst hjälpa till med anskaffning, förutsatt att Lst kan godkänna text och materialval.
 - e) ST skall skriva ett "protokoll" med beskrivning av vad som gjorts och av vem, vad som återstår samt vilket underhåll som krävs i framtiden.

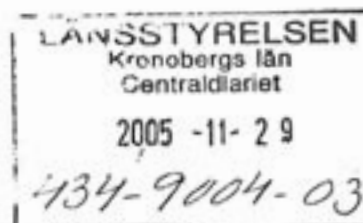
Alla uttryckte tacksamhet för ett gott samarbete och hoppades att vi skall kunna fortsätta snarast med återstående renoveringsarbete snarast. Målsättningen är naturligtvis att vi skall kunna få igång en fungerande kvarn.

Varetorp den 25 november 2005

Stig Thim

Stig Thim

Projektledare.

Protokoll från

Etapp 1A "Fortsatt renovering av Varetorpa kvarn 2004-05".

När det gamla hjulet föll sönder 1930 byggdes kvarnen om till elektrisk drift. Då blev också placeringen av stenkvarnarna ändrad. Samtidigt installerades nya modernare maskiner såsom valskvarn och spetsmaskin. Att återskapa en layout som på 1860-talet ansågs allt för omfattande varför man enades om att behålla maskinplacering och -funktioner från och med 1930, men med vattenhjulet med sin drivkraft applicerad där den stora elmotorn stod.

Under sommaren 2003 väcktes frågan om att fortsätta renoveringen av Varetorpa kvarn, som under åren 1998-2000 fått byggnaden grundligt genomgången med nytt tegeltak mm. Samtidigt hade ett stort vattenhjul installerats med tillhörande "sump". Det hade samma mått som det ursprungliga bröstfallshjul, som drivit kvarnen 1860 – 1930. Dock saknades förbindelse mellan hjulet och kvarnens inre maskineri.

Planeringschef Kjell Gustafsson, Tekniska Förvaltningen, Växjö kommun, kontaktade undertecknad, (som då anlitats av Vidingehem att vara tillsyningsman för kvarnen,) och förslog ett nytt projekt med inriktning att fortsätta renoveringen så att kraften transmittades in till kvarnens maskineri. Förutsättning var att bidrag kunde ordnas från annat håll än kommunen. En fortsättning med Länsstyrelsen som huvudsaklig bidragsgivare var naturlig, varför en första ansökan lämnades in 2003-10-27. Många turer senare, där kontakter togs med Länsarbetsnämnd, Resurshuset, Småland museum, m fl blev ansökan nerprutad och uppdelad i två delar. Innan vi fick beslut om bidrag måste vi dock dela första delen i två del-etapper.

Vi fick ett beslut från Länsstyrelsen 2004-06-24, där bidrag beviljats för 75 % av totalt 408 681 kr, som skulle förbrukas i god tid innan årets slut. Vi började med att låta Zandlers återställa elektriciteten genom att använda befintliga el-rör och byta ut de gamla tygisolerade ledningarna med säkra kulo-ledningar. En del nya plåtrör fick användas där inga gamla fanns. I kvarnkammaren kunde vi även återanvända den gamla strömbrytaren till takbelysningen. Lampor av tidlös modell är nu i funktion både inne och ute. Den 23 nov 2004 kom fyra man från "Resurshuset" under ledning av Roland Hermansson och gjöt ett nytt betonggolv i "källaren".

Eftersom vi inte hade en teknisk lösning färdig för själva transmissionen blev det omöjligt att hinna klart i tid varför vi ansökte om en delutbetalning och senareläggning av resten till nästa år. Detta beviljades 2004-11-25.

Efter årsskiftet kom Gudrun och blåste bort elkraften. Belysning med tillhörande arbetslust var borta i en dryg månad. Mycket tid o kraft gick åt att hålla kvarnbostaden över fryspunkten.

Under våren hade vi via en gammal affärskontakt träffat Jan Thell, Transmissionsservice i Taberg. Han hade några förslag att lösa vårt problem. Bl a fanns det en vinkelväxel på Cementas fabrik på Slite, som hade de rätta egenskaper vi sökte. Den hade några söndriga kugghjul som måste bytas, men därefter kunde den levereras med funktionsgaranti. Att tillverka och få levererat de nya kugghjulen tog dock lång tid om det inte skulle kosta för mycket för vår budget. Vi enades om en kompromiss att försena arbete något och få den till rimlig kostnad. En avisering om försening lämnades till Länsstyrelsen 2005-10-10, vilken godkändes strax därefter.

Våra byggare från "Resurshuset" kom nu tillbaka och gjöt en stabil betongplint för växeln. Därefter byggde de trägolvet över "källaren" med tillhörande räcke. Även en ställning (senare

ombyggd till en skyddslåda) mellan hjulet och väggen, dessutom nätramar till skydd har de utfört på ett bra sätt.

Installation av växeln med tillhörande axlar, remskivor och rem planerades och utfördes 2005-10-31. Innan dess hade vi knutit två mycket duktiga mekaniker till projektet; Jörgen Bertilsson, Ekna och Leif Malmqvist, Britatorp. Jörgens verkstad är så utrustad att han kunde ta hand om kapning och fräsa in kilspår i den tunga mellanaxeln. Leif har också egen verkstad där lagerbockar och andra detaljer blev svetsade och borrade. Han renkapade också den befintliga hjulaxel på plats med en stor vinkelkap som han körde medan hjulet snurrade runt axeln. Ett elegant jobb med gott resultat.

När sedan den stora växeln skulle monteras in klarade dessa två tillsammans med leverantören Jan Thell alla arbetsmomenten. Efter ändring av drivremmen kunde vi så äntligen, 2005-11-10, köra transmissionsaxeln på bottenplanet 1 för första gången på 45 år.

Någon vecka senare har vi fått en jutesäck av Åke Eriksson i Stenkulla. Vi fick den fylld med havre hos Staffan Lindwall i Rottne. Efter att vi hade ordnat rem-förbindelse även till säckhissen på översta planet kunde vi lyfta upp slicken hela vägen och genom fallluckorna.

Under projektiden har vi haft många diskussioner inom projektgruppen om olika tekniska lösningar. Därvid har Roland Albinsson och Jan Forsberg bidragit med mycket initierade och värdefulla synpunkter. De har därmed varit ett ovärderligt stöd vid fattade beslut.

Hembygdsföreningen har stöttat med uppmuntrande deltagande såsom städning etc. Vi fick t ex ett låsbart verktygsskåp av Arne Karlsson, Rottne

Vad beträffar löpande underhåll har Vidingehem, med Henrik Swan som närmaste kontaktman, positivt ställt upp på olika sätt, bl a årets sly-röjning.

Framtiden.

Nu återstår renovering av de återstående maskinerna såsom: Valskvarn, Spetsmaskin, Siktare och Korngrynskross med tillhörande fläktsystem etc. Den ena stenkvarnen saknar löpare (=översta, roterande stenen). Om den skall ersättas får väl avgöras av ägare/nyttjare i framtida målsättningar.

Eftersom Växjö kommun aviserat att man inte kan allokera några medel för budgetåret 2006 blir det dock ett (förhoppningsvis tillfälligt) stopp för fortsatt renoveringsarbete.

I fortsättningen måste visst ägaransvar (från kommunen gm Vidingehem) bl a bestå i att underhållet bibehåller anläggningen i gott skick. Därvid bör särskilt påpekas att redan år 2006:

- ☐ Alla trädetaljer utomhus skall tjäras,
- ☐ Fönsterbågar och karmar skall målas om,
- ☐ Skorstenen ses över.
- ☐ Sly och vissa träd borttages.

Varetorp 2005-11-28

Stig Thim
Projektledare